

TÖÖINSPEKTSIOON

Sihtkontrolli „Tööandjapoolne uurimine ja meetmete rakendamine tööõnnetuse põhjuste osas“ kokkuvõte

Tööinspektor-uurijad viisid 2024. aastal läbi sihtkontrolli, mille raames keskenduti 2023.a. ja 2024.a. toimunud tööõnnetustele, mida uuris tööandja. Sihtkontrolli valim kujunes vastavalt sellele, millised tööõnnetused iseteeninduses registreeriti. Tööinspektor-uurija tegi tööõnnetustest valiku, võttes arvesse järgmisi asjaolusid (loetelu pole lõplik):

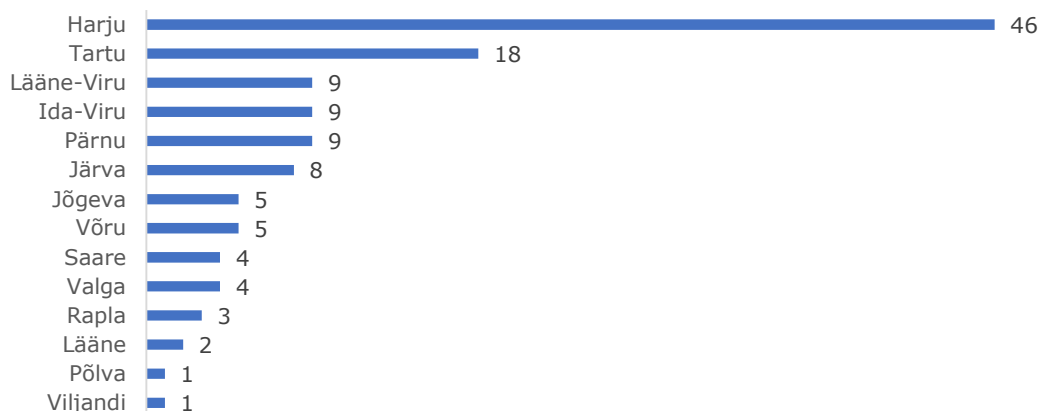
- tööandja ei ole vähemalt 15 tööpäeva jooksul tööõnnetuse toimumisest viinud läbi uurimist ega esitanud Tööinspeksioonile uurimise lõppdokumenti- raportit või akti;
- tööandja esitatud raport ei ole koostatud nõuetekohaselt;
- tööandja leidis, et tegemist ei ole tööõnnetusega ja esitas akti, kuid esialgsed asjaolud viitavad sellele, et tegemist oli tööõnnetusega;
- ettevõttes on korduvad tööõnnetused;
- töötaja on esitanud taotluse Tööinspeksiooni järelevalveks.

Tööinspektor-uurijad seadsid sihtkontrolli eesmärgiks kontrollida, kuidas tööandjad täidavad Vabariigi Valitsuse määrusega „Tööõnnetuse ja kutsehaigestumise registreerimise, teatamise ja uurimise kord“ (*määrus*) kehtestatud nõudeid tööõnnetuste uurimisel ja registreerimisel. Tööandja peab uurima kõiki tööõnnetusi ning selgitama välja nende asjaolud ja põhjused. Uurimise lõppedes peab tööandja määrama kindlaks abinõud samalaadse juhtumi kordumise vältimiseks. Veel oli üheks eesmärgiks kontrollida, kas tööandja on rakendanud meetmeid sarnaste õnnetusjuhtumite kordumise vältimiseks ja kas töövahend või töökeskkond on muudetud ohutumaks.

Tabel 1. 2023. ja 2024. aasta sihtkontrolliga hõlmatud tööandjad ja tööõnnetused.

Aasta	Kontrollitud tööandjad	Kontrollitud tööõnnetused
2023	99	102
2024	124	130

Sihtkontrolli käigus kontrolliti **124** erineva tegevusalaga ettevõtet ja hinnati kokku **130** tööõnnetuse uurimist, mis tähendab, et mõnes ettevõttes oli toimunud mitu tööõnnetust, millele tööinspektor-uurijad pidasid vajalikuks pöörata tähelepanu. Kontrollid jagunesid maakonniti järgmiselt:

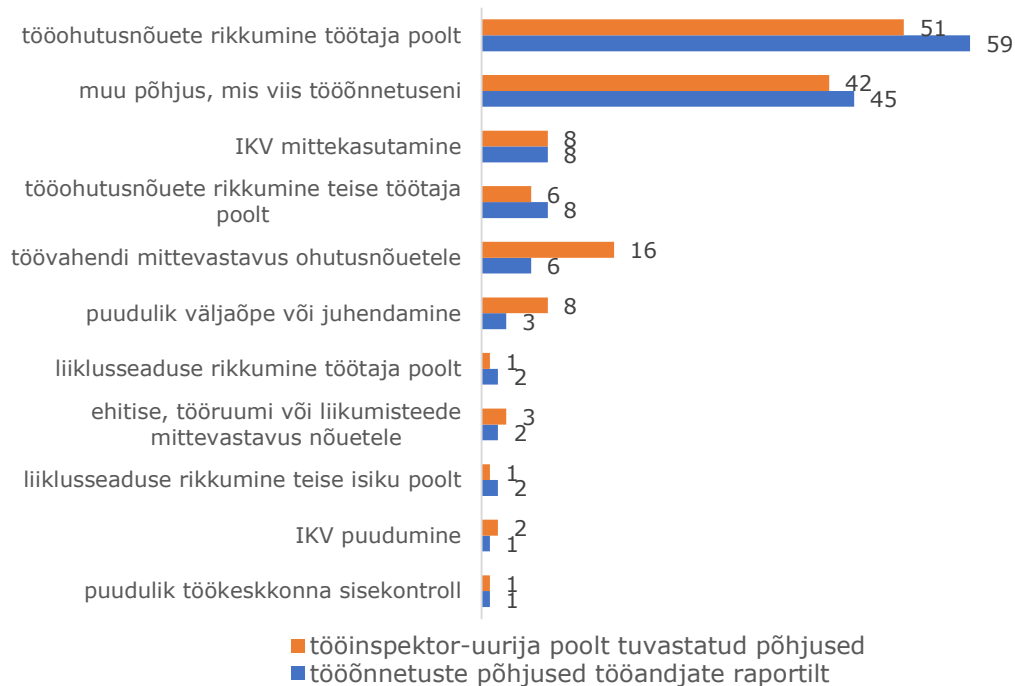
Joonis 1. Kontrollitud ettevõtete arv maakondade lõikes.

Kõige arvukamalt viidi sihtkontrolle läbi Harjumaal, kus kontrolliti **46** ettevõtet (37%). Tartumaal kontrolliti **18** ettevõtet (15%). Järgnesid Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa ja Pärnumaa **üheksa** ettevõttega (7%).

Sihtkontrolli tulemustest selgub, et **130** kontrollitud tööõnnetusest on tööandjad esitanud **123** puhul

raporti ja **seitsme** tööõnnetuse puhul (6%) on tööandjad jõudnud järeldusele, et tegemist ei ole tööõnnetusega ja esitanud Tööinspeksioonile akti. Esitatud seitsme akti puhul on tööinspektor-uurijad oma järelevalve käigus nõudnud tööandjatel täiendava uurimise läbiviimist, mille järgselt on tööandjad tühistanud akti ja esitanud tööõnnetuse raporti.

Tööõnnetuste põhjused tööandjate raportitelt

Joonis 2. Tööõnnetuste põhjused tööandjate raportilt ja tööinspektor-uurija poolt tuvastatud põhjused.

Joonisel 2 on toodud tööõnnetuste põhjused, mis tööandjad on oma uurimise käigus tuvastanud võrdlusena tööinspektor-uurijate sihtkontrolli käigus tuvastatud põhjustega. Tööandjad on **59** korral (43% põhjustest) märkinud raportisse tööõnnetuse põhjuseks töötaja enda tööohutusnõuete rikkumise, millest **51** korral on tööinspektor-uurija olnud tööandjaga nõus. Töövahendi mittevastavus ohutusnõuetele on tööandja poolt märgitud põhjuseks **kuuel** korral (4% põhjustest). Siinkohal on tööinspektor-uurija leidnud siiski, et töövahend ei olnud ohutu **16** korral.

Isikukaitsevahendite mittekasutamise on tööandjad tööõnnetuse põhjustena toonud välja **kaheksal** korral (6% põhjustest), puuduliku väljaõppe ja juhendamise **kolmel** korral (2% põhjustest) ja tööohutusnõuete rikkumise teise töötaja poolt **kaheksal** korral (6% põhjustest). Samas on tööandjad leidnud **45** korral (33% põhjustest) mingi muu põhjuse, miks toimus tööõnnetus. Muu põhjusena on toodud raportitel välja töötaja tähelepanematuse, kiirustamise ja ka loomade ettearvamatu käitumise.

Näiteks: *Tõstukijuht kutsus appi mehaaniku, et jõuda enne tööpäeva lõppu töö valmis. Tõstukijuht seadis euroaluse kahveltõstuki harudele ja lasi ennast mehaanikul umbes 1,5 m peale tõsta. Üleval astus ta korraks sammu tagasi, kuid seda tehes läks jalgealune euroalus tasakaalust välja ja tõstukijuht kukkus alla. Kuna all seisis parajasti käsikahveltõstuk, siis kukkus töötaja seljaga vastu seda.*

Tööõnnetuse uurimise tähtaja järgimine

Määruse kohaselt peab tööandja viima tööõnnetuse uurimise läbi kümne tööpäeva jooksul arvates selle toimumise ajast. Selleks peab ta tegema vajalikke toiminguid, milleks on eelkõige seletuste võtmine nii töötajalt kui ka võimalikelt tunnistajatelt ja sündmuskoha fikseerimine. Näiteks fotod töökohast või tööõnnetuses kasutatud töövahendist. Oluline on üle vaadata ka ohutegurite hindamine riskianalüüsis, töötaja juhendamine ning ohutusjuhendite sisukus lähtudes õnnetuse asjaoludest.

Sihtkontrolli tulemustest selgus, et tööandjad on **113** (87%) tööõnnetuse puhul teostanud uurimiseks vajalikud toimingud 10 tööpäeva jooksul. Vaid **17** tööõnnetuse uurimist ei ole viidud läbi seaduses ettenähtud tähtaja jooksul.

Viivituste põhjendused tööandjalt:

- *tööandja sai tööõnnetuse toimumisest teada küll kohe peale juhtunut, kuid jäi ootama arsti teatist;*
- *töötaja oli haiglas ning ei saanud anda omapoolseid selgitusi;*
- *see oli esimene tööõnnetus tööandja jaoks, mistõttu ei osanud ta kohe reageerida;*
- *tööandja esitas akti peale mitmeid telefonivestlusi tööinspektor-uurijaga ja alles järelevalve käigus (põhjuseks tõenäoliselt ükskõiksus);*
- *töötaja ei informeerinud tööandjat temaga juhtunud tööõnnetusest, mistõttu sai tööandja sellest teada kuu aega hiljem arsti teatiselt;*
- *töökeskkonnaspetsialistil oli puhkus ja uurimine venis;*
- *esinesid tehnilised tõrked Tööinspektiooni iseteeninduses.*

Sihtkontrolli käigus tuvastatud puudused

Tööinspektor-uurijad tuvastasid sihtkontrolli käigus **155** puudust, millest konkreetselt sihtkontrolliga tuvastati **94** puudust (61%) ja muid töökeskkonna ja töövahendiga seotud puuduseid tuvastati **61** (39%). Puuduseid tuvastati **64** ettevõttes, mis teeb kontrollitavate ettevõtete arvust 52%.

Tööinspektor-uurijad tuvastasid sihtkontrolli raames, et **14** töövahendit ei vastanud töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele, mistõttu juhtus töövahendi kasutamisega tööõnnetus. Kuna sihtkontrolli hetkeks ei olnud tööandja seda töövahendit ikka ohutuks teinud, siis fikseerisid tööinspektor-uurijad need puudused kontrolli protokollis ning tööandjad likvideerisid puudused järelevalve käigus. Samuti tuvastasid tööinspektor-uurijad, et **12** korral ei olnud tööandjad kujundanud töökohta selliseks, et vältida tööõnnetusi ja tervisekahjustusi. Sihtkontrolli hetkeks ei olnud **viis** tööandjat töökohta ohutumaks teinud. Ka seal fikseeriti puudused ja tööandja pidi need järelevalve käigus kõrvaldama.

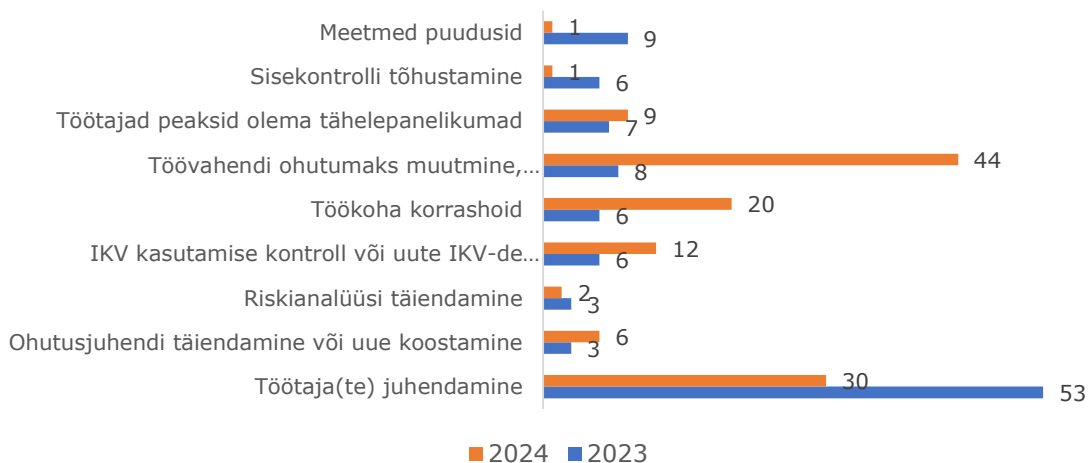
Tähelepanuväärne on asjaolu, et **117** ettevõtetel (94%) oli töökeskkonna riskianalüüs korraldatud ja nendest **106** ettevõtet (85%) olid riskianalüüsis tööõnnetusega seotud ohte hinnanud. Samas ei olnud **seitse** tööandjat töökeskkonna riskianalüüsi korraldanud ja **18** tööandjat ei olnud riskianalüüsis tööõnnetusega seotud ohte hinnanud.

Näited tööinspektor-uurijate poolt sihtkontrolli käigus tuvastatud puudustest:

- *tööandja on koostanud töökeskkonna riskianalüüsi, kuid ei ole hinnanud riskianalüüsis tõstuki kasutamisel esinevaid riske;*
- *tootmine on kolinud uuele tootmispinnale ja tööandja ei ole riskianalüüsi uuendanud;*
- *tööandja ei ole töötajale läbi viinud täiendavat juhendamist ja väljaõpet vaatamata sellele, et töötaja rikkus tööohutuse nõudeid põhjustades sellega tööõnnetuse;*
- *tööandja koostatud raportis on toodud abinõud samalaadse tööõnnetuse kordumise vältimiseks, kuid tööandja ei ole abinõusid rakendanud ning töötajale ei ole viidud läbi täiendavat juhendamist tõstuki kasutamise ohutusjuhendi alusel;*
- *iseprojekteeritud ja -valmistatud seadme juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadised ei ole asjakohaselt märgistatud ega nende funktsioonid arusaadavalt ja üheselt mõistetavad;*
- *töötajate töötervishoiu- ja tööohutusalane juhendamine ei ole kirjalikult registreeritud, kuigi kontrollil kinnitas ettevõtte töökeskkonnaspetsialist tööõnnetuses kannatanu juhendamise ja väljaõppe toimumist;*
- *tööandja ei esitanud ohutusjuhendit tehtava töö (keevitaja ametikoht) ja kasutatava töövahendi (sildkraana) kohta, kuigi kinnitas, et need on koostatud;*
- *kontrolli käigus selgus, et ettevõtte tegeleb küttepude ja saematerjali tootmisega ning töötajate kasutusse on antud halumasinad, kahveltõstuk ja mootorsaag, kuid tööandjal ei ole koostanud ohutusjuhendit tehtava töö ja kasutatava töövahendi kohta.*

Tööõnnetuste vältimiseks planeeritud meetmed

Tööõnnetuse uurimisel on eriti tähtis, et tööandjad uuriks seda võimalikult objektiivselt. Ei ole ju mõtet endale valetada ja moonutada tööõnnetuse põhjuseid või siis leida, et ainult töötaja üksi on vastutav tööõnnetuse toimumise eest. Kui tööandja ei ole uurimise käigus selgitanud välja tegelikke tööõnnetuse põhjuseid, siis on tal väga keeruline planeerida meetmeid samalaadsete tööõnnetuste vältimiseks.

Joonis 3. Tööõnnetuste vältimiseks planeeritud meetmed tööandjate raportitelt

Joonisel 3 on võrreldud 2023. ja 2024. aasta sihtkontrolli tulemusi tööandjate kavandatud meetmete osas. Olukorra paranemist näitab asjaolu, et **44** korral (35%) on tööandjad seisukohal, et töövahendit on vaja muuta ohutumaks. 2023. aastal pidasid tööandjad seda vajalikuks **kaheksal** korral (8%). 2023 aastaga võrreldes on oluliselt vähenenud ka seisukoht, et peamine meede on töötajate täiendav juhendamine. Kui 2023. aastal pidasid tööandjad seda vajalikuks **53** korral (52%), siis 2024. aastal **30** korral (24%). Veel on toimunud muutused tööandjate arusaamas, et töökoha korrashoid on oluline meede tööõnnetuste vältimiseks. Kui 2023. aastal pidasid seda vajalikuks **kuus** tööandjat (6%), siis 2024. aastal **20** tööandjat (16%).

Kokkuvõtteks võib öelda, et tööandjad on teadlikud tööõnnetuse uurimise olulisusest ja tähtaegselt läbiviimisest. Viivitused tähtaegades on tekkinud tehnilistest probleemidest või siis sellest, et tööandjateni ei ole jõudnud õigeaegselt infot tööõnnetusest. Tööõnnetuste põhjuste analüüsis on näha tööandjate teadlikkuse tõusu, kuid liiga palju leitakse, et tööõnnetuse toimumises on süüdi üksnes töötaja ise. Suurim erinevus tööandja ja tööinspektor-uurija tuvastatud põhjuste vahel ilmnas töövahendi vastavuse hindamisel. Mõned tööandjad ei ole näinud probleemi töötajate kasutusse antavates töövahendites ja seetõttu on oht, et ohtlike töövahenditega töötatakse edasi.

Kui 2023. aastal olid tööandjad seisukohal, et peamine meede on töötajate täiendav juhendamine, siis 2024. aastal arvas 35% kontrollitud tööandjatest, et töövahendit on vaja muuta ohutumaks. Ka töökoha korrashoidu vajalikkuses on toimunud tööandjatel seisukoha muutus ja 16% peab seda oluliseks meetmeks tööõnnetuste vältimisel. Märkimisväärne asjaolu oli see, et 94% kontrollitud ettevõtetest oli riskianalüüs korraldatud ja nendest omakorda 85% olid tööõnnetustega seotud ohud hinnatud.

Sihtkontrolli käigus on tööinspektor-uurijad näinud ka sellist asja, et raportisse ei ole tööandjad küll kirjutanud tööõnnetuse põhjusena töövahendi mittevastavust tööohutusnõuetele, aga peale tööõnnetust on töövahend siiski ohutumaks muudetud. Seda kinnitab ka tööandjate meetmete analüüs.

Tööinspeksioon jätkab ka aastal 2025 tööandjapoolse tööõnnetuse uurimise ja meetmete rakendamise kontrolli ning siinkohal mõned näpunäited tööandjatele edaspidiseks:

- juhtunud tööõnnetust tuleb objektiivselt uurida;
- tööõnnetuse toimumises ei ole süüdi üksnes töötaja;
- analoogsete tööõnnetuste vältimiseks tuleb vaadata üle töövahend ja töökoht;
- tuleb vaadata üle oma riskianalüüs ja teha sinna vajadusel täiendusi;
- kõik oma kavandatud meetmed tuleb viia ellu;
- igat juhtumit tuleb võtta võimalusena töökeskkonna parandamiseks.

Kokkuvõtte koostas

Küllike Kuusik
Vanemtööinspektor
29.01.2025